Ungváry Rudolf

Paradigma a vakvágányon

VISSZHANG - LXIII. évfolyam, 7. szám, 2019. február 15.

„Az igazi kérdés az, hogy 1945 után miért nem kellett az antifasiszta hőshiányban »szenvedő« MDP-nek, s amúgy a cionistákon kívül senkinek Szenes története”, közölte György Péter (*ÉS*, 2016/46., febr. 8.) *Otthon és haza. A Szenes Hanna-paradigma* című írásában.

Úgy gondolta volna, hogy az MDP, tehát a pártállamot uraló, a bolsevizmus programját, a proletárdiktatúrát megvalósító és irányító kommunista Magyar Dolgozók Pártjától elvárható lett volna bármiféle demokratikus politikai vagy netán erkölcsi cselekedet? Vagy akár annyi pragmatizmus, hogy ennek érdekében elismerjen kettős kötődést, kettős nemzeti identitást, amikor ennek a párt nevű erőszakszervezetnek a világnézetét, a kommunista eszmét filozófiai értelemben a monizmus (az egylényegűség), politikailag meg az határozza meg, hogy csak egyetlen igazság létezhet? Ezzel a fáradsággal akár azt is „igazi” kérdésnek lehetne tekinteni, hogy az orbáni Nemzeti Együttműködési Rendszernek miért nem kell Szenes Hanna, hiszen most akkora a zsidóbarátsága, hogy Dunát lehetne vele rekeszteni – még a Dunába gyilkolt, zsidónak nyilvánított magyarok csontját is képesek kibányászni a mederből, hogy lihegve az egyszerre kikalkulált és hipokrita igyekezettől, az egész, számukra puszta rakományt Izraelbe szállítsák. Holott azt senki nem tudhatja, hol akartak volna az áldozatok nyugodni.

Az igazi kérdés – és a kérdések kérdése – az, hogy 1989 után mind a mai napig miért nem kellett a magyar politikai osztály túlnyomó többségének Szenes Hanna – az MSZP-től kezdve az MDF-en át az SZDSZ-ig.

Erre viszont létezik válasz. Nem az, hogy politikailag nem kifizetődő egy cionista „zsidót” magyar nemzeti hősnek javasolni, mert ez a válasz csak a felszínt kaparja meg, noha a magát demokratikusnak tekintő magyar politikai osztály gyávaságát és közhelyes gondolkodását ez is megmutatja. Mélyebben rejlik a magyarázat, ami lehetetlenné teszi, hogy Szenes Hanna ne csak zsidó, hanem magyar nemzeti hős is lehessen. Ennek se az MDP esetében, se az 1989 utáni politikai helyzetben nem az antiszemitizmus az oka. A helyzet még rosszabb.

A több haza és a szembeszegülés joga? című esszémben (*Mi a magyar most?*, Kalligram, 2011, pp. 164–190.), és a *Mikor magyar a magyar* című politikai írásomban (*Amerikai Népszava*, 2011. nov. 28. http://nepszava.com) erről többek között az alábbiakat írtam.

„Mióta az eszemet tudom, a szememben Szenes Hanna, aki 1944-ben az angol hadsereg tisztjeként megpróbált a magyar zsidókért harcolni, és kivégezték, akkor is magyar hős, ha magát a halálához közeli éveiben már biztos nem tekintette magyarnak. Magyarul írt versekkel kezdte kamaszéveit, és csak 17-18 évesen kezdett tanulni ivritül. Nekem azért magyar továbbra is, mert magyarként rekesztették ki: nem-magyar magyar lett, akárcsak én ma, a 2010-es évek Magyarországában az uralkodó szélsőjobboldal és pártállama számára.

Életútja és értékelése elválaszthatatlan attól, hogy mi a nemzethez tartozás feltétele, és ebből következően az, hogy mi is ez az állapot, ez az identitás. […]

Az embernek több hazája is lehet, de sem hazát, sem hazákat nem lehet elárulni. A nemzetállam s vele a politikai nemzet hívei számára a hazaárulás létező valami, holott a hazát nem lehet elárulni, legfeljebb az államot. Azzal az állammal pedig, amely elnyomó és kirekesztő, joggal szabad szembefordulni, akár fegyveresen is. Ahogy ezt Szenes Hanna is tette. A kirekesztő állammal, a kirekesztő politikai rendszerrel szembeszállni ugyanis alapvető jog. Ez nem hazaárulás. Az árulás összekapcsolása a hazával nyomasztó nemzetállami örökség. Mindazok, akik megtagadják ma Szenes Hanna egykori elítélésének semmissé

tételét, azért tehetik ez, mert a magyar jogrendszerben (is) burkoltan benne van, hogy azonosnak veszi a hazát és az államot, a nemzetet és az állampolgárok összességét. Ez a gyalázat forrása."

A politikai osztály többsége egyetért azzal, hogy az állam egyben haza, számukra a hazaárulás nem abszurd szókapcsolat. Ezért nem kell nekik hazámfia, Szenes Hanna. Holott a haza nem politikai vagy jogi képződmény, a hazához tartozás egyáltalán nem politikai és egyáltalán nem jogi kérdés; az államhoz tartozás pedig ugyancsak nem politikai, hanem csakis és kizárólag jogi kérdés. Ez az alapja annak is, hogy egyáltalán lehetséges legyen aljasul azt állítani, hogy „a haza nem lehet ellenzékben" (Orbán, 1992). Belerántva ennek az állításának a szégyenébe azokat, aki a hazát nemcsak az állammal azonosítják, hanem még a politikai rendszerrel is.

Ennyit arról, hogy Szenes Hanna *„amúgy a cionistákon kívül senkinek"* nem kellett. Ja, hogy György szerint arról lenne szó, hogy *„lényegében"*? De még ez a határozószó is hiányzott. És a lényeget kik képviselik? Teszem azt az MDP? Mondhatta volna akár az MSZP-t, az SZDSZ-t az MDF-et és akár az stb.-t is.

Azoknak nem kellett és kell ma se, akik szerint így vagy úgy, de nem lehet valakinek egyszerre több hazája. Azoknak nem kellett és kell, akik nem értik, hogy nem lehet választani több haza között (holott több állam között igen). A nem magyar anyanyelvű aradi vértanúk se voltak képesek választani, pedig mibe került volna egy érzelmet az életben maradás kedvéért levedleni?

Azoknak nem kellett és kell, akik szerint létezik hazaárulás. És azoknak se kellett és kell, akik nem mertek és mernek egy „zsidót" javasolni nemzeti hősnek, mert ez politikailag kontraproduktív, hiszen az angol hadsereg egyenruhájában akarta fölvenni a harcot – egek ura! – „a saját hazája" ellen.

És tényleg, *„senkinek"* sem kellett és kell?